

חולין קכו

עניין: עכבר שחציו בשר וחציו אדמה

פירוש המשניות לרמב"ם חולין פ"ט מ"ו
ארץ והיות העכבר בלבד מן האדמה עד שימצא קצתו בשר
וקצתו עפר וטיט והוא ענין מפורסם מאד אין מספר לרוב
המגידין לי שראו זה אע"פ שמציאות בעלי חיים כזה דבר
מתמיה ולא נודעת בו טענה בשום פנים: ז האבר והבשר

תוס' יו"ט

ע"כ. [זה לדעתי טענה גדולה
על מאמיני הקדמות] [ועי' עוד
מזה במשנה ז' פ"ג דנדה]

תפארת ישראל – בועז

(ב) ורתי"ט כחצ' כחצ' שזה טענה גדולה נגד מאמיני הקדמות.
ולכאורה חמוה. דהרי הכא יש מיש הוא, ומה זו ראיה למאמיני
התחלה שאומרים שהכל נברא יש מאין. אבל נ"ל דר"ל דהרי
בהדומם אין בו שום חיות, ואעפ"כ יתהווה ממנו חי וזה דוגמת
מעשה בראשית שנוצרו כולם מהאדמה וכמ"ש תוליד הארץ נפש
חיה למינה. ומאמיני הקדמות שופרים בתורה אומרים שכן
היה לעולמים חי מוליד חי, אולם אין להציא ראיה מכל צינה.
שאפרוח נולד מדומם. דהתם הך דומם גופיה ילא מחי. ואני
שמעתי אפיקורסים מלגלגין על צריה זו שזכרנו כחצ' וצנחנדרין
[דנ"א א']. ומכחישים ואומרים שאינה צריה כלל, לכן ראיתי
להזכיר כאן מה שמ"כ בספר אשכנזי שחזיר חכם אחד
מפורסם בחכמי האומות ושמו. לינק. בספרו הנקרא אורוועלט
חלק א' עמוד שכו. שנמצא צריה כחצ' צאריך מלרים במח
טהעבאיים. ונקראת העכבר ההיא צלשון מלרים דיפוס
יאקוודם. ונ"ל שפרינגמויז. אשר החלק שלפניה ראש וחזה
ידיה מתוארים יפה. ואחריה עדיין מגולמים ברגלי ארץ.
עד אחר איזה ימים. מתהפך כולה לנשר. ואומר. מה רצו מעשיך ה'.

שם הגדולים מערכת ספרים ה, פב

נמשך לזה אומר כי הנה היו מן הגדולים שעלה
על דעתם לנטות קצת מדברי רז"ל בצד מה, והי' זה
שהם היו חכמים בלימודיות וטבעיות ודעתם רחבה
וסברו כי רז"ל היו חכמים לבד. וזה טעם שאמרו
הלא גם בנו חכמה ודעת עם שהם חכמים יותר.
אבל הי"ל לשום לבכם כי רז"ל היה להם רוח
הקודש ואליהו זכור לטוב שכיח גביהו ונשמחם
ממקום עליון והיא נקיה ואין יחס ביניהם לבין
רז"ל. וצריכים אנו לכופף ראשנו לקבל האמת מבעלי
האמת. וזה אמרתי שאפשר עד"ז כוונת הפסוק
[בראשית מא, לח] הנמצא כזה איש אשר רוח
אלהים בו, כי הנה בכ"ף הדמיון אפשר שלא ישוה
לגמרי כמ"ש הרשב"א בחשוכה. ובמקום אחר
רמזתי על תשובת הרב משאת משה בשניות, וא"כ
באמרו הנמצא כזה ר"ל אעפ"י שאינו שוה אך
פירש דבריו איש אשר רוח אלהים בו דזה ודאי
מעכב שיהי חכם, והנה צורך רוח אלהים שהחכמה
עם רוח הקדש היא תקום מאד נעלה. ודוק כי
קצתו מאד. וזה הערה קטנה אבל היא פנת יקרת
נגד החושבים לפקפק על דברי רז"ל ודי בזה.

הר"י בריל בתשובה להגר"י למפרונטי בעל הפחד יצחק

... שאין לשנות הדינים המיוסדים על קבלת קרמונינו בשביל חקירת חכמי א"ה וכו' ⁴⁴², ואין צורך
למאמין לבקש ממקום אחר ראיות וטענות, אע"פ שישנן רבות ועצומות, כי תספיק קבלת רבותינו
שעל אדני הדבר הזה הטביעו ויסדו דין ומשפט גמור. ועוד ערות נאמנה אצלי מ"ש בגמרא דפסחים
על ענין אם הגלגל קבוע ומזל חזור, שחזרו חכמי ישראל באותו הזמן והורו לחכמי א"ה, וסוף דבר
אחרי מאות רבות משנים כל התוכנים מא"ה בחקירתם עפ"י הנסיון והמופת שבו לדברי חכמינו
וקבלתנו הקדמונית, וא"כ אין לזוז ממה שנפסק עפ"י גמרתנו, אפי' כל רוחות החקירות האנושיות
שבעולם באות ונושבות בו, כי רוח ה' דבר בנו. אכן חסר דעת החוקר ואין שכלו מגיע לעומק חכמת
הטבע ומעשה בראשית כי רב הוא וכו' וחכמי א"ה לא ידעו ולא יבינו בטבע כי אם שטחיות
הדברים הנראים לעין ולא פנימיותם כאשר השכילו מקבלי מעשי בראשית וכו' ⁴⁴³ וא"כ הדין אמת
ויציב ונכון וקיים על מקומו ואין לשנותו כלל ועיקר מחמת תואנות החקירות החדשות מקריב באו...